

سازمان اداری و استخدامی کشور

سازمان ملی بهره‌وری ایران

شخص‌های بهره‌وری در سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵

بر اساس سال پایه ۱۳۹۰

خردادماه ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۰

شاخص	۱۳۹۰	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۱۰۰	-
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۱۰۰	-
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۱۰۰	-

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۱

شاخص	۱۳۹۱	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۹۲	-۸.۲۴
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۹۰	-۱۰.۰۷
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۹۱	-۹.۲۳

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۲

شاخص	۱۳۹۲	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۸۸	-۳.۶۸
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۸۸	-۲.۱۷
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۸۸	-۲.۷۹

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۳

شاخص	۱۳۹۳	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۹۱	۳.۴۲
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۸۹	۰.۹۹
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۹۰	۱.۹۵

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۴

شاخص	۱۳۹۴	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۸۷	-۴.۵۸
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۸۶	-۲.۸۱
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۸۷	-۳.۵۲

شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ارزش افزوده، تعداد جمعیت شاغل و موجودی سرمایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۵

شاخص	۱۳۹۵	درصد تغییر نسبت به سال قبل
شاخص بهره‌وری نیروی کار ^۱	۹۵	۹.۴۵
شاخص بهره‌وری سرمایه ^۲	۹۶	۱۱.۷۳
شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳	۹۶	۱۰.۸۱

۲.۹۱	میانگین رشد سالانه شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ (درصد)
۴.۵۵	میانگین رشد سالانه اقتصادی طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ (درصد)
۶۴	سهم میانگین رشد سالانه بهره‌وری از میانگین رشد سالانه اقتصادی طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ (درصد)

سهم بهره‌وری از رشد اقتصادی طی دوره ۹۵-۱۳۹۱ (درصد)^۴

سال	تغییرات شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۳ (درصد)	رشد اقتصادی (درصد)	سهم بهره‌وری از رشد اقتصادی (درصد)
۱۳۹۱۵	-۹.۳۳	-۸	-
۱۳۹۲	-۲.۷۹	۰	-
۱۳۹۳	۱.۹۵	۳	۶۵
۱۳۹۴ ^۶	-۳.۵۲	-۱.۶	-
۱۳۹۵	۱۰.۸۱	۱۲.۵	۸۷

^۱ شاخص بهره‌وری نیروی کار عبارت است از نسبت تولید ناخالص داخلی به تعداد نیروی کار (در سال پایه این نسبت ۱۰۰ فرض شده است و در سال‌های بعد با سال پایه مقایسه می‌شود).

^۲ شاخص بهره‌وری سرمایه عبارت است از نسبت تولید ناخالص داخلی به ارزش موجودی سرمایه ثابت (در سال پایه این نسبت ۱۰۰ فرض شده است و در سال‌های بعد با سال پایه مقایسه می‌شود).

^۳ شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید عبارت است از نسبت تولید ناخالص داخلی به میانگین موزون نیروی کار و موجودی سرمایه ثابت (وزن هر یک از عوامل تولید براساس ارزش آن‌ها تعیین می‌شود).

^۴ آمارهای مربوط به رشد اقتصادی در سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ محاسبه شده از آمار حسابهای ملی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ دریافتی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد، آمار مربوط به رشد اقتصادی در سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ عیناً از آمار اعلام شده در گزارش تحولات اقتصادی در بخش واقعی ایران سال ۱۳۹۵ منتشر شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استفاده شده است. لازم به توضیح است که آمارهای مربوط به شاخص-های بهره‌وری در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ **مقدماتی** بوده است و در **معرض تجدید نظر** قرار دارد. همچنین، آمار مربوط به نیروی کار برگرفته از مرکز آمار ایران می‌باشد.

^۵ از آنجا که مفهوم نرخ رشد بهره‌وری عبارت از تفاضل نرخ رشد اقتصادی از میانگین موزون نرخ رشد نیروی کار و سرمایه می‌باشد در سال ۱۳۹۱ که رشد اقتصادی منفی بوده، رشد دو نهاد تولید مذکور (نیروی کار و سرمایه) هر دو مثبت بوده است لذا رشد شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید منفی تر از رشد اقتصادی حاصل شده است. در این حالت محاسبه سهم رشد بهره‌وری از رشد اقتصادی امکانپذیر نخواهد بود. در واقع به دلیل بیشتر بودن قدرمطلق رشد شاخص

بهره‌وری کل عوامل از قدرمطلق رشد اقتصادی، به لحاظ ریاضی مفهوم سهم موضوعیت ندارد هرچند که با توجه به این اعداد می‌توان ابراز داشت سهم قابل توجهی از رشد اقتصادی منفی در این سال می‌تواند ناشی از رشد منفی شاخص بهره‌وری کل عوامل باشد.

در رابطه با علت کاهش رشد شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید در سال ۱۳۹۱ می‌توان به این نکته اشاره کرد که در مفهوم خاص آن، این کاهش ناشی از تحریم‌های اقتصادی و عدم دسترسی بودن مواد اولیه وارداتی، علی‌رغم رشد نیروی کار و سرمایه بوده که خود را به صورت رشد منفی در شاخص بهره‌وری نمایان کرده است.

در مفهوم عام می‌توان اینطور ابراز کرد، از آنجا که کل اقتصاد کشور از شرایط نرمال برخوردار نبوده است (تحریم ظالمانه) این عامل نشان دهنده عدم وجود بهره‌وری در کل اقتصاد بوده است. بنابراین تأثیرات منفی هر عاملی مانند مشکلات اقتصادی (که بعضاً ناشی از فشارهای سیاسی بوده)، سیاسی، تجاری، قانونی و ... در شاخص‌های بهره‌وری منعکس می‌گردد.

در سال ۱۳۹۴ نیز علی‌رغم رشد مثبت نیروی کار و سرمایه، به دلیل رکود اقتصادی ناشی از ادامه تأثیرات تحریم‌ها، رشد شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید نیز منفی تر از رشد اقتصادی شده است. بنابراین همانطور که در بالا ذکر گردید به دلیل بیشتر بودن قدرمطلق این عدد نسبت به قدرمطلق رشد اقتصادی، مفهوم سهم از لحاظ ریاضی موضوعیت خود را از دست خواهد داد.